

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizet-heti minden es. k. postabiztonsággal, a lapok kiadó hivatalához cím-zendő levelekben. Ára évenként 3, félévire 6, évre 12 pen-gő forint.

A lap szellemi ügyeit illető köz-lemények a szerkesztőséghez uta-sítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyházutcában, a Kendeffi háznál, 487. szám alatt.

VIDÉKI GAZDASÁGI EGYLETEK

II.

Az országos Gazdasági-egylet már bir egy kevés tőke-alappal, mely arészvények nagyobb kiterjedése által jelentékenyebb statusoekonomiai kérdések gyakorlati fej-tegetésére is idővel egy disponibilis öszve-gel fog kamatozni, s rést és alkalmat nyuj-tand az országos egyletnek oly kísérletek megtételére a gazdaság terén, mely a köz-előhaladásra időszakonként mind idvesebb befolyással legyen.

Az országos egylet gépészeti osztálya immár is oly eredményeket képes felmu-latni a gépek meghonosítása körüli kísérle-tekben, melyek által ezen oly fontos tárgy irányában mind bővebb gyakorlati tudomá-sokat szerezhet már is a gazdaközönség; bárha igen fájdalmas az, hogy az egylet nem bir egy heti-orgánussal, hol kísérletei s tapasztalatai folytonosan közforgalomba ho-zzassanak, a mit azonban jelenleg fennálló hírlapjaink által is némileg helyettesíteni le-hetne, miután mind a két magyar, sőt a né-met és román lapok is örömet nyíltak meg hasábjaiak a Gazdasági-egylet működését tárgyazó adatoknak.

Hogy azonban az irodalom közvetítése által, a központi egyletnél megkísérlett esz-mék közforgalomba hozassanak, arra szük-séges volna (ez azt a mult nagy-gyűlésen Fényi titkok ur igen helyesen is indítvá-nyozta), hogy legalább egy titkok részére az egylet oly évi fizetést biztosítson, me-lyért ezen állomás professióvá válhassék, melyért a titkok ösztönözve érezze ma-gát könyvekkel, s olykor kirándulások ál-tal a szomszédos míveltebb tartományokban gyakorlatilag is folytonos figyelemmel ki-cérni, tanulmányozni az európai gazdaság haladását, s azonfelül idejét a kísérletekre, s a mások által tett kísérleteknek, hírlapok útján folytonos ismertetésére szentelhetni. A kötelesség lelkesít, s a lelkesült szándék megteszi hatását a közjóra; de azt senkitől se kívánhatni, hogy saját anyagi romlásá-ért éljen a köznek valamely terén, míg ugyancsak más téren is lehet alkalma a köz-

jónak élni, s azonban saját sorsára nézve is némileg biztosító eredményekkel.

Ezen felfogás a Gazdasági-egylet kebe-lében nem hiányzik, de hiányzik a pénzalap az e részben szükségesség kiegyenlítésére.

Már pedig az országos egylet feladata magát úgy szervezni, hogy a fiók-egyletek minden kérdésben irányt innen vegyenek, s míg a központi egylet a kísérleteket teendi, a vidéki egyletek feladata lesz a kísérletek sikerét saját területükön terjeszteni.

Ha mindenik vidéki egyletmagát az or-szágos egylet versenytársának akarná te-kinteni: akkor csak a megszakadozott erő tehetetlensége állana elő, miután alig hisz-szük, hogy valamelyik vidéki intézet képes lenne pénzalapjában a központi egylet felülmúlni, valamint több alkalommal birni azon oekonomiai szempontok kifürkészésé-re, melyeknek irányában közvállalással tennie kell hazánkknak lépéseit s kísérleteit az agrikulturna terén.

Ám pedig, a mint már említém, a köz-ponti egylet pénzalapja is csekélység azon feladathoz képest, melyet valódi elhivatá-sának felfogásában be kellene töltenie, és részéről valóban mindenkitől, a ki földet bir, oly kötelezettségeket követelnék az országos és vidéki egyletek irányában, a minőt az iparkamarák követelnek a műpa-rosoktól; mert azt, hogy egy millió lélekre menő szám helyett, mely magát kizárólag a földmivelésből tartja fenn, három-né-gyszáz ember fizesse évi hazafias áldozatát egy oly szükséges intézetre, melyből egye-dül kifejezhető ama millió ember lehető jobb-léte; ez mégis egy kissé visszának tetsz-hetik. De a kérdés ezen pontján már a kor-mány hatalmával kellene birnunk, s azzal nem birva, csak saját lelkeségünkre esünk vissza.

Látni v. ló ebből, hogy az országos egylet feladata lévén a lehető siker észlelése s megkísértése, a vidé-ki egyletek a sikerült kísérletek honosítása; a határ a két-nemű egylet közt kimutatható.

Ezen elv felfogása által lelkesítettve,

kérdésen kívül a vidéki egyletek egész aka-rattal fognak területükön közrehatni arra, hogy az országos egyletben a közrészvét egy oly anyagi képességet öszponositson, mely által az a gazdaság terén meghono-sult eszméket saját kebelébe átültesse, s azoknak csemetéit a vidéki viszonyok igé-nyeikhez képest az ország minden vidékei-re szétküldözve — meghonosítsa.

Igy jelentkezik már a központi és fiók-egyleteknek egymás irányában kölcsönös szűkségessége.

Mert ugyanis, hiába honosítja itten Kolozsvárott az egylet a legjobb fajta ta-karmányterményeket, borágakat, gyümölcs-fajokat; hiába tesz kísérletet a legczél-szerűbb gépekkel; ha nincsen neki egy más összekötött testülete, hová azon ter-ményekből, borágakból sat. magvat, cse-metét küldjön; hol ama gépekkel, egyes tá-voli vidékek gazdái előtt is kísérletet tétel-hessen. A mellék-egyletek után az eszme, mint a termény vagy gép, rövid időn bejár-hatja az országot: míg amazok nélkül az ország bizonyosan nem fog Kolozsvárra jönni, ha kristálypalotákat is állítanánk.

De a vidéki egylet is, ha nem hat a központi egylet emelésére, czélját el nem érheti; midőn neki külön-külön saját erejé-re hagyatva kellene tenni a kísérletekre szükséges áldozatokat, lehetne-e képes annyi eredményt kifejteni, mintha erejét áldozatkészséggel egy közös testületbe ösz-pontositja, honnan aztán azonnal minden eredmény reá közvetlenül vissza fog hatni; hogy lehetne, azt senki se hiheti.

Az országos egylet benyújtja a magas kormányhoz a vidéki egyletek program-mját, mi e néhány észrevételt tettük ezen kérdés jelentőségére, észrevételeink ter-mészetesen csak felületesek; mert hisz tü-zetesen szólna a kérdéshez, ezen kölcsö-nösen összehatandó egyleteknek feladatairól könyvet írhatnánk.

Dózsá D.

Nyilvánosság és vidéki levelezés.

Tanulmányban nem szegény huszonnégy esztendő haladt már el kis országunk fölött, mi-

óta egy hő-keblű hazafi*) meleg szava, távol boldog ország példájában, az idősziaki sajtónak az értelmesség és kozszellem gyarapítására, s táplálására ható üdvös és megbecsülhetetlen vol-ta felé legelsőben és legerősebben irányozta a közfigyelmet.

S első tekintetre nem monhatni, hogy a lel-kesítő szózat eredmény nélkül hangzott volna el közöttünk.

E pár évtized alatt a napi-irodalom közlő-nyeinél, irány, szerkezet és mennyiség tekintetében öröndetes emelkedést szemlélhetünk, mely emelkedés a közel mult évek rázkodási következtében előállott viszonyok korlátai kö-zött is, és azokhoz képest, magát folyvást fenn-tartja, sőt többszörözi.

Az irodalom nemzetéleti fontossága általá-nosan el van ismerv. Bajnokai közbecsülésben részesülnek. Pályája az ifjuság vágyainak csak-nem kivétel nélkül — szinte egész kor-jelensé-gig — czélpontjául szolgál; s a melyik legény felborzalt fúrtei mellé néhány vers-szakot tud kanyarítani, vagy tán velők éppen a nyilvános-ság fórumára jutott, a provinciális nap hőisévé válván, szép és nem szép ajaktól a „költő“ rejtelmesen kongó titulust, s egészen saját tekintélyt nyer osztályrészül.

Mind emezt azonban — habár a fogalmak tisztázatlanságára, s az irodalmi élet gyermek-korára mutat, — minthogy egyszersmind annak méltányoltatása, és felkaroltatásáról teszen bi-zonyosságot: csak kedvező jel gyanánt vehetjük.

Hanem kedvetlen jelenségnek tartjuk másik felől, hogy azon határponton, melynél a köz-érdekek a magán-jelével összeérnek, ugyan ily hódolatot, ugyan ily áldozatkészséget az eszme oltárán, nem találunk, — a mit ugyan általánosságban is minden nyomon szemlélhetni, de a miről mégis leginkább a vidéki levelezők tehetnek hiteles tanuságot.

Avvagy, ki nem tudja, hogy azon buzgó-ságukban jámbor ügybarátok, kik a hírlapiro-dalmunk belterjes gyarapodása óta szokásba jött vidéki levelezés diestelen, de komoly fel-fogás és szakértelem melletl nem éppen köny-nyű és haszontalan tisztét magokra vállalták, hacsak mindenféle kajsa érdek, apró vissza-élés szolgáltatása nem szegődén, az illető me-zőváros udvari poctájává nem válnak, a nyil-vánosság illetékes terén való megczáfolás he-lyett az orrfintorgatástól kezdve, egész az uton-utófélen megugatásig, száz alkalmatlanságnak vannak kitéve. Minden szavokat csak azért — és nem egyébért vetik latra, hogy mentől job-ban félremagyarázzák; ha egy-egy megrovást, útba-igazítást, vagy valakinek nyére nem le-

*) Bolóni Farkas.

SPANYOLHONI LEVELEK.

VII.

Sevilla, 28-dik márcz. 1858.

(Folytatás.)

Sokat és hosszasan lehetne beszélni Cadiz történetéről, — de nem szándékom történel-met írni. Azon felül pedig legérdekesebb, leg-nevezetesebb időszaka a városnak e század el-ső évei, a függetlenségi harcok korszaka. Midőn az egész országon győzelmessen röpültek át Napoleon sasai, Cadiz egyedül álla ellent az idegen hatalomnak, — egyedül védé falai mö-gől az oda vonult nemzeti képviselő-házat (jun-tát) — s a Soult serege hasztalan ostromlá három éven át. A francia háromszínű zászló nem le-begett ama büszke tornyok felett. De ellenben onnan küldetnek szét a parancsok a nemzeti képviselőktől Spanyolhon minden részeibe a guerrilla-csapatok vezéreikhez, — onnan vezény-lék a nagyszerű nemzeti harczot, melyen meg-törék a legnagyobb hadvezér szerencséje s ere-jé. E nagyszerű, kebelt-üdít emlékezet által megérdemelt Cadiz nagy hírnevét.

Cadiznál szemben, a tengerparton, fekszik egy kis falu: Chiclana. Innen származtak, utol-só időkhöz, a leghíresebb bikaölők (matadorok). Többek közt a nagy Montes, kiről még most is beszél minden spanyol, midőn bikaviadalról van szó, — bár már néhány éve, hogy meghalt. Mivel nyolcz nap múlva, az első bikaviadal ut-án, ugy is el kellend beszélnem e tárgyat, — legyen szabad elmondanom egy kis történetet Montes de Chiclana életéből.

Nagy bikaviadal volt Madridban. A bikavi-vasi tér zsúfolva volt népséggel. Páholyában ült a király. Eppen egy igen gonosz bika voná magára a tömeg figyelmét. Hatalmas szarvával

már megölt volt huszonnégy lovat. A második espada (bikaölő), kinek kötelessége volt, a bi-kát megölni, láthatólag félt. Pedig mégis kiál-lott, szokás szerint meghajolt a király előtt s szembeszállt ellenségével. Előrerohant a bika — a csillámló kard eleszszott nyaka fölött a nél-kül, hogy találna, s az ember alig menthet meg életét. A nép erre kiáltani kezdé: Montes, hol van Montes, előre Montes! Ez jól ismeré a veszélyt; de nagy dicsőségére, kezébe vevé a veres zászlót (multát), a másba az espadát s kiállt a kör közepére. Jött a bika, vad hara-gosan; — Montes leborul két térdére, s a mint a szarv majdnem érintené testét, kardját a bika vastag nyakába dőfé — mire az állat halva le-esék. A nép vadörömbben tapsolt, éljenezte, oda hánytá kalapjait, pénzes erszényeket, órá-kat, a nők karpereceiket. A király fölhívata Montes páholyába, s mondá neki: „Kérj tőlem egy kegyelmet, bármi legyen, előre meg van adva.“ Montes erre térdet hajtott a király előtt, s így szólt: „Egy ember van éppen a siralom-házban, halálra ítélve. Kegyelemzen neki fel-ség.“ A király legott megadta a kegyelmet. Montes pedig körüljárta a páholyokat, elmond-ván mindenütt az esetet, és segélyt kérvén a megkegyelmezett számára. Egy erszény se ma-radt zárva. Montes így összeszedvén egy tete-mes ajándékot, egyenesen a siralomházba ment s tudatá az elítélteit, hogy szabad és gazdag.

Ugyanazon a téren, hol ily szép diadalt aratott, talála Montes halálát is. Már idős volt, de annyira szenvedélyesen szerette a bikavi-a-dalt, hogy nem birt róla lemondani. Végre egy bika megszúrta szarvával oldalába, s halálosan megsebesíté. Halála estélyén elküldé spádáját s mulejtáját a mostani angol követnek, lord Howdennek, mint utolsó búcsu-jelét. Pár nap múlva bevégzé vesztélyt, de a híres életét.

Telekiné.

A legkisebb Dózsához.*)

Te kicsi-kis Dózsá, pár hetűs pólya-rab, Minden Dózsák között most még legboldogabb, Hü magyar nő keblén bimbódoz kis virág, Nem tudod te, mint mi, hogy hány hét a világ.

Minden gondolatod egy lenge köd-pára, Mosolyod a kelő nap gyenge sugára, Mosolyból sirás egy percz alatt gerjed, Egész látköröd csak az emlőig terjed.

Mit tudod kis polgár, hogy bölesödnél állók, És pályádra derült napokat kívánok, Lelkem választottja az édes atyád is, Hogy ha a törzs kedves, akkor az az ág is.

Atyád halántékát a szent ügy izzasztja, Lelkén ül a közjó s honszerelm malasztja; S ha dől a törzs, él a hajtásában mása, Áldott a nemes fa minden sarjadása.

Jó magon kelt fákat vár a haza kertje, Légy te kicsi Dózsá izmosult cser benne, Hármaz polgári kinos, ész, jó szív s tetterő, Hü pályatársodul védjen s vigyen elő.

Az ész legyen mindig szived vezetője, Mely sok keserveknek lesz a temetője, A kelő fergeteg és vihar zúgása Edzze ágaid, de hervadtát ne lássa.

A polgári erény s irodalom terén Ha szedsz kalászkokat majd életed delén,

*) Tisztelt honfitárs! fölr a szerénységgel; ha többi verseim használtak, ennek kiadását is megkívánom. H.F.

Küldelmeid után, így lesz a pályabér Számára is egykor borostyán és babér.

Hory Farkas.

MONTENEGRO.

(Folytatás.)

Montenegroban a criminale is nagyon sajtáságos. Legelőbb is megjegyezni való, mi-kint itt, némely míveltebb nemzetek gyalázá-tára, — botoztatás vagy más testi kínzás neme nem létezik. A vétkeseket mindannyiszor össze-hívott jó hírnevű, értelmes öregek által — jú-ry — ítélteti meg a kormány, s a büntetések neme: elzárás egy hónaptól három évig, s ez utolsó annyit, mint a halálos büntetés; nagyobb, gonoszabb esetekben, a gonosztevő háza leé-gyítése, száműzés vagy halál, s ennek végbe-vitele sajtáságos. Hőhő nincs, tehát valamely perianiz — testőr — által kellene az agyonlő-vést végbevitetni; de e testőr ki lehetne téve egy véres bosznak, melynek megölésére a kormány 30 — 40 perianizt rendel töltött fegyverrel, kik az eléállított s aztán megfutami-tott bűnösre egyszerre lönek. Így a kivégzés-ben az országfők tekintetes családai vesznek részt, s a talán boszuállani kívánók, ha akar-nának is, nem tudják, ki a vétkes.

Danilo herceg e büntető-rendszeren válto-ztatandó, még mielőtt Párisba utazott, egy új codexet íratott Giorgi nevű titkára által; de midőn ezt a nép elé adta helybenhagyás végett, a nép morogva oszlott el s Giorgit átkozta. Te-hát, midőn Danilo Párisból hazajött, a világ tudta kegyetlenségeit nem codex szerint, de ugy, mint a zsarnokok szoktak, Sievolo által vitte végbe, s e miatt is történtek az összees-

vő indítványt találnak penditit: „pécézék a várost” — pedig: „bonus tantummodo senior fit ubi negligas, at malus improbius, ha a veszedelmek (levelező) ember ellen bármely Old-mixon, vagy háját kívül hordó, irodalmi Mennoztól egy kis polemát fedeznek fel (mi journalisticában kikerülhetetlen) valamelyik zug-lapban: másolatokra szedve, nyomra lett kopó kéjes buzgalomával hordják házról-házra, és legelnek rajta — nyavalyások.

S—Óvid szerint kis dologban nagy példák-al élve — maholnap megőrjük, hogy az igazság-szeretőbb levelező, az egykori szebeni reformator Starinus Mihály példájára (anno 1571) csak úgy menekedhetik meg az agyonveréstől, ha kimenetel előtt az utcájton botba dugott disznótokot nyújt ki, a lappangató furkócsk elfogadására.

De—habár a kérdésnek felvilágosodási szempontból meglehetősen jelentőséget tulajdonítunk, — nehogy ágyuval látszassunk löni a verebét, a fejtegetést ennyivel berekesztjük. — Csupán azok élbe akartunk tükörösködteteni, a kik minduntalan, gyakran martyrkodó pózával a hazát, s annak nagy érdekeit emlegetik, a közjót összeszaggatva alkották kisebb érdekek elől pedig az önzés csonka pánczélabá bujván, egy hév pillanathal Achmet szultán tettét is, a miért Stambul bevételével az egyetlen tipographiát kútba hányatá — legalább ez egyben J. J. Rousseauval egyetértve — tehát azt is ké-szek volnának helyeselni. „Ces philosophes aiment de Tartars, pour être dispensé, aimer ses voisins.”

Örvendetesen mutatja ellenben a tapasztalás, hogy az igaz ügyszeretet, sárgolyóktól, por-fellegetől nem szepege, helyét lankadás nélkül megállja, bizván a költő buzdító szavában:

(Durate, et vosmet rebus servate secundis.)

Kelen.

Budapest. — Rosz levelező vagyok nemde? hja Pesten úgy van az ember a hírekkel, mint midőn egy gyermeket a csemegetárba szabadit-tanak, és az kapkod mindenfelé, s nem tudja a sok csábító között melyiket falja be?

Itt azonban most a legjobb falat-hír az, hogy a magyar akadémia szabályai felsőbb helyre-meg-erősítést nyertek, s a mint hírlík, az eredeti szervezeten alkalomszerű módosítások leende-nek, de nem devalválók, hanem hiánypótlók.

Örömmel halljuk, hogy Bulyovszky né Kolo-zsvárott lelkes fogadtatásban részesült; ő min-denestre fő díszre a magyar színpadnak.

Itt a színműirodalom kedvező lendületet vett; közelebből sok új darab színrehozatalát reméljük.

Nem régen adatott Dobsa V. Lászlója, s Tóth K. „Utolsó Zách”-a. A hírlapok kritikáját nem szerencsés állak ki ugyan; de nem tagadhatni meg mindkét műtől az érdeket; kivált Tóth K. drámájában sok a költői felfogás, habár alapvo-nása a magyar előtt nem kedves.

Egy feltűnő eseménynek tekintjük, hogy ezen művek írói kitapsoltattak és nem je-lenetek meg a színpadon. Ezért némelyek apprehendáltak; de az érettebb rész ezt igen helyesnek találta. Én is úgy hiszem, hogy csakis oly írótól, ki egyszersmind színész, várható a színpadon megjelenést; mert általa

*) Szeretik a túlvilágot, hogy ne kelljen szeretniök szomszédait.

küvések, melyek nem sikerültek ugyan, de tarthatni attól, hogy quod differtur, non aufer-tur, annak a mi nem természetes, hosszú élete nem lehet.

Ezen szende irományocská írását kétségki-vül a montenegrói, vagy mi ezzel mindegy, a szláv jelen forradalmi mozgalmak indokolták, s így talán nem lesz helytelen azon fontos kér-dés, hogy mi leend Montenegró jövőd sorsa?

A nagy Napoleon mondotta, hogy Adria ten-gere Franciaiban tava, s Montenegró egy olyan stratégiai pont, melyről nemcsak Adria, de a Középföldi-tengert is uralni lehetne s — talán kizárólagos — keresedelmek által Franciaiban dús s Angolhonnál hatalmasabb lehetne, s két-séggel nézet volt az, a miért ő Dalmáciát az akkor derek, de a waterlooi világcsata, s később a X. Károly elleni forradalom alkalmá-val, hona elleni föllépése által magát egészen behomályosított Marmont marchal által, három rivalissal, t. i. az angolokkal, az osztrákokkal s a muszákkal szemben elfoglaltatta. Et hinc illae lacrimae! ekkor mult ki ez árnyék világából, kétségkívül örökre, a ragusai 1200 éves köztársulat; ellenben ekkor kezdett Montenegró a historióban, midőn az említett ha-talmasságokkal a francziák ellen egy kézzel dolgozott. Ámde eme hatalmasságok is a Na-poleonéval egy indokból szerették Montenegrót magokévá tenni, s ezért kacsérködnak a feke-tehégük népével. Annyi igaz, hogy ha ide-gei országok birtoka iránt valakinek lehet jo-ga, van bizonyára Montenegróra nézve az osz-trák felséges dynastiának, nemcsak azért mert Montenegró Dalmáciának — természeti fekvé-sénél fogva — kiegészítő része; de azért is, mert e felséges dynastia részint a magyar ki-rályok ivadéka, már pedig tudatik az, miszo-rint Montenegró IV. Béla, mint királyi jószá-got, a spátiói magyar érsekek ajándéká hoz-

ban az író, ha szellemileg neki kell hatnia is a színügyre, de az életben nem lehetszükségképp a színpadhoz acclimatizálva. Az író iránt a kö-zönség tetszése abban nyilvánul, ha műve jobb helyei, mondait megapszoltatnak, s megér-demelve azt, neve megjeljenetetik, vagy mint éppen most Dumas Lyonban, koszorúkkal tisz-teltek meg s a lelkesült közönség által szállá-ság kísértetik; de azt, hogy egy előtte tán egészen szokatlan téren, a színpadon, hajlong-jon a drámaíró, ezt nem tartjuk szükségsnek, sőt célszerűnek se, habár még mind dítá-tozik is.

Gyulai, a nőkre nézve, igenis lehangelő tár-cacacizikket közöl a Pesti Naplóban; nem ta-gadhatni meg, hogy nézetei sok részben érve-nyesek, de azok mindenesetre korszerűtlenek most, midőn sokkal okajandóbb, ha a nők ér-zelemvirágainak felszínre hozatalát csüggenek a hazai irodalom sorsán, mintsem ha a régi kö-zönyösségre visszaesnek vagy azon órákat, miket érzeménység gondolataik s eszméik pa-pírra tételére szentelnek, arra vesztegetnek, hogy azalatt tann unatkozzanak, vagy papírra nem te-hető eszméikkel foglalkozzanak.

Az irodalom nem egyéb, mint a gondolat, az eszme, a vélemény kifejezése, e téren a nők csak azon esetben nincs illetékes he-lye, ha meglehet azt hátrazottan állítani, hogy a nőknek nincs gondolatjuk, eszméjük és véleményük. A viszontlításig. Q.

Torda, április 4. 1858. — Nemesebb kaj-szin és östi baraczkáinkat a hidegtelkerteink-be elpusztítá. Szőlőhegyeinkben nem tett any-nyi kárt, de ott a tövissel be nem kötött oltová-nyokat a nyulak rágták meg. Szolgáljon jöven-dőre tudásul.

A napokban oly társaságban volt szeren-csénk lenni, hol az oltásról beszélgettek. Min-den egyén, mindegy En z, mintegy Nagy Fe-rencz, kívánt hozzászólást a gyümölcsfa-ten-yésztes és nemestéshez; azért folyt a vita e tárgy körül 3—4 óráig. Szébbnél-szebb eszmék mondatk el. Mindenik szavából úgy vetűk ész-re, hogy legjobbat akart mondani, legcélsze-rubbet ajánlani. Utóbb mi is nyilatkoztunk: az oltás általi valódi gyümölcsnemesítést csak úgy érthetjük el, ha a fajokot ugyanazon faj magonczaiba oltjuk, pl. ha a ponyik magvát oltjuk, s az ebből növő magoncza-t ponyik-ággal beoltjuk, nemesebb lesz, mintha vadalma magot vetünk el, s az ebből lett ma-goncza oltjuk a ponyik galyját. Ha király-körtve-magból lett alanyt faja ágával oltjuk be, nemesebb lesz, mint ha vackorkmagból nőtt magoncza oltjuk. Ennek hihetőségét, lehetősé-gét tapasztalás bizonyítja; aka pedig abban rej-lik, hogy a vad alany oly tápot veszen fel a földből, mi az ő életét fenn szokta tartani; a más nemesebb megint más tápot szív és olat, mi az ő beoltott galyjának is tápúl szokott szol-gálni. Ez kézzel fogható igazság erről meg-győződhetik az, ki ezt gyakorolni fogja. Ezért szükségesnek látjuk a nemes faj gyümölcsnek magva külön szedését, külön vetését, nevelé-sét, hogy annak idejében fájával oltassák be.

A fennebbiekből lehet kimagyarázni azon okokat, hogy több ponyikfa, több maros-szék páris sat. almáfa ugyanazon egy kert-ben különböző ízű, húsu, zamatu gyümölcsöt terem. Hogy az égalj és talaj ezekre különbö-zőleg hat, — az tagadhatlan, — de akkora kü-

lönbséget még se okoz ez, mint az elmondott ok. Így van ez a szőlőültetvással is, ha kor-mos és rozsdás muskátályt oltunk sárga király-szőlő alanyba, akkor nem emelkedik, sőt lejjebb szállítjuk zamátját; ha pedig fájá-ba oltjuk, akkor minden bizonynyal azt maga-sabb fokra emelkedik. E tapasztalatot alapul s lehetőséget bebizonyított elméletet barátaink kézbeadásával elfogadták s követésre méltónak ítélték.

Szántással, szőlő és kerti munkával bajosan haladhatunk, az időjárás mostohasága miatt. A juhok, marhák még mind jászlon vannak.

r. l.

Dézs, április 10. 1858. — A husvét előtti hétfőn tartott meg nyilvános próbátételek azon kisdédvódai növendékeknek, kik a kisdédek so-rából kinőttek magokat, s a rendes elemi osko-lák gyakorlására vannak előkészítve. A kisdé-eknek tavaszal igenis megszaporodni szokott száma szükségessé teszi a nagyobbaknak szárny-ra bocsátását, a mi mindig az idő kiderülével nyilvános megvizsgáltatás útján szokott történni. Az idén 21-n állottak kizárólag, még pedig dicseretes sikerrel. Érdekes jelenet, és sok lelki élményt ad, látni és hallani, hogy a minden könyv nélkülözése mellett csak szóval és játék közben oktatott gyermekek mily ritka kés-zséggel, s érthető feleleteket adtak az elé-jükbe tett kérdésekre, a természet-tudomány, földrajz, és az életre megkívánt szükségesebb ismeretekből. A világ földrészeit, az állatok, plánták, és ásványok országát csak egy köny-vyszerűleg összefejtették, a gyenge és fiatal ele-mi természet felfogásával; és a főbeli szám-vetésben annyi gyakorlottságot tanúsítottak, a mennyivel a szegényebb néposztályhoz tartozó egyszerű földműves és iparos egész életére be-érheti; sok gyönyörűséggel távozta-e ezen vi-rágzó, városunk díszére szolgáló, hasznos inté-zetből, s azon ohajással, vajha az intézet anyag-gyi helyzete engedné mielőbb egy övösegéd felvételét, mit a különösen az idő kiderülével szerfölött megszorodott kisdédek száma igen szükségessé tesz; a nemzet, vallás, nem és rang különbség nélkül folygylekező gyermekek szá-ma nyáiban oly nagy, hogy egy övő, még a legnagyobb szorgalmu és roppant türelmet ta-nusító mostani jeles óvónk T. F. se képes önfel-áldozása nélkül, hivatásának teljesleg, s a mint akarna, megfelelni; ezen segéd lehet nő, vagy férfi, csak hogy az óvót segíteni elegendő ké-pességgel bírjon; mint halljuk, e hiány betölté-sére lehet kiáltásunk.

Még egy más intézetben is tettem a nagy-hé-ten látogatást, a vásárnapi iskolákban, de innen már nem hoztam oly kedves érzelmeket magam-mal. Nálunk a vásárnapi iskolák növendékei felekezetenként elkülönítve nyerne oktatást két osztályban, külön a vallásos és külön a profán tár-gyakból; egyik szakaszba jönnek az olvasni és írni nem tudók, a másikba azok, kik a szükséges elemi ismeretek birtokai; a tanoncok száma a 100-at meghaladja; de azok sikeres oktatása igen sok nehézséggel van összekötve, mivel egy igen jelentékeny részü még írni és olvasni se tud. Ugy vagyunk értesülve, hogy egy ren-delet létezik, mely szerint, mester-inasnak oly gyermeket felvenni a csehoknak nem szabad, kik írni, olvasni nem tudnak; továbbá, hogy a mes-ter-inas addig fel nem szabadulhat, míg a vásár-napi iskolák szorgalmatos gyakorlásáról bizo-nyítványt előmutatni nem tud; mint az ered-

gok alakultak. *) Ez esetben van a fényes ka-pu plánetáris teste is, melyet az idő, a világ hiánya s a potomság megkeményített s annyira dermesztett, mikint a külső politikai mozga-lom s a nap melege — t. i. az európai pártfogó hatalmasságok jóvólta — az ő önoma ben-sőjében nem hathatván, meleget nem keltetnek, ez is politikai rotatiót nem indokolhat, s így ez életnek meg kell szűnni. Ámde ezen eset-ben új nagy kérdések jövednek szőnyegre. Danilo, mint főlebb mondan, nem képes egy déli szláv birodalmat alakítani; annyi morális erő, mennyi arra szükséges, nincs se benne, se a bárdolatlan szláv nemzeteknek: akkor hát az oroszslány közvadászatot irand ki, s ennek végében azt fogja mondani: „ego primam tollo, nominor quia leo sat. de ki lesz a fortis orosz-slány, Isten tudja!

Farkas Sándor.

*) A mint Zándirhám költője mondja a 160. l. a várronokot beszélgetve:

Mint egy hang végig zengése:
Ugy elűnik a százczet év;
Fák nőttek fel, bázzei virágok
Nyíltak rajtuk, sirunk halmára...
S jött új élet a régi nyomára...
Oda leszesz te is o bús vándor
Mint mi, s a kik bennünk lakozának;
Hajlékodonk romjait egykor
Nézi az útas s nem sejtjé,
Római, dák avagy hű magyar élt ott?
Uj sirt ásnak az őcsontokra... 1. sat.

F. S.

Pesten, márcz. 21. 1858.

Mint a gyermek, midőn fölrezenz álma-bul, felő pillantással kémel ide, tova;
S fölismerve anyját, forróbban ráborul,

ményből látszik, ezen rendelet nem teljesítetik, a mint kellene: legyen szabad azért az illetőket figyelmeztetni ezen rendelet megtartására. To-vábbá, ha már a vásárnapi tanítók nem díjaztat-nak, s kénytelenek a tanítók csekély oskola-fizetésökkel beérni: nem kívánhatni, hogy még könyvvel, és író-eszközökkel is ők lássák el a tanoncokat; az illető csehok legalább e hiány fedezéséről gondoskodhatnának az ugy neve-zett szerződési dijakból, mi a cseh-ladába, vagy Isten tudja, hová szokott kerülni; talán e hasznos célra is juthatna valami.

r. l.

HIVATALOS.

1858. febr. 7-n kelt császári nyilparancs,

az 1855. május 21-kén kelt jegyzői rendtartás-nak (birod. törv. lap 94. sz.) Galiciában, a krak-kói nagyhercegségben s Bukovinában, tova-bbá Magyar-, Horvát-, Tótországban, Erdélyben, a Szerb vajdaságban és Temesi bánságban be-hozatala iránt.

Mi első Ferencz József, Isten kegyel-méből Ausztriai Császár, Magyar és Csehország, Lombardia és Velence, nemkülönb Dalmát, Horvát-, Tótország, Galicia, Lodomeria és Il-lyria királya sat.

Oly ezből, hogy alább nevezett korona-országainkban, jelesen Magyar-, Horvát-, Tót-országban, Galicia s Lodomeriában, az Erdé-lyi nagyhercegségben, a Szerb vajdaság s Te-mesi bánságban, továbbá Bukovinai herczeg-ségben, melyekben a jegyzőség intézete ré-szint még nem létezik, részint pedig nincs az ausztriai törvények szerint szabályozva, a né-pesség ezen intézet előnyeiben részesíttessék, s ezen intézet a törvényhozás egyéb ágaival összhangzása hozassék, az említett korona-országok területére nézve, miniszterünk s bi-rodalmi tanácsunk meghallgatása után követ-kezőket rendeljük:

I. A fennmeltített koronaországokban, az 1855. május 21-kén kelt nyilparancsnak (bir. törv. lap 94. sz.) folytán már több más korona-országokban létező jegyzői rendtartás az alább következők megszorításokkal behozatik.

Azon nap, melyen a jegyzői rendtartás ha-tályossága az egyes koronaországokban kezdő-dik, igazságügyi miniszterünk által utólagosan fog közzétettni.

II. Ezen jegyzői rendtartásnak a krakkói nagyhercegségbei behozatalával, a jegyzőség iránt ott eddigelő létezett szabályok hatályon kívül lépnek.

Az ott már létező jegyzőknek a végelt, hogy a hivatalukban megerősítettét elnyerhessék, melynek megadására igazságügyi miniszterünk föl van hatalmazva, se új vizsgálatot, se pedig az általuk eddigelő letettnél nagyobb biztosíté-keket nem kell ugyan tenniük; ezen megerősítés nekik azonban csak akkor adandó meg, ha kellőleg bebizonyítatik, hogy ők a jegyzői ál-lomás elnyerése iránt kinevezetékű idejekor fonnállott törvényes szabályoknak eleget tettek, s hogy őket az új jegyzői rendtartásban kimon-dott, személyi minőségükben fekvő akadály nem gátolja. — Egyszersmind a megerősítés elnye-rése után, a fölékesítés, a hivatalos pecsét s aláírásuk tekintetében, az 1855. május 21-kén kelt jegyzői rendtartás 16. és 17. §-nak eleget tenni kötelesek.

Ezen megerősítés által elnyerik azon jogot,

Félig csaknem sirva, félig mosolyogva:
Könyvez szemekkel, mosolygó ajakkal
Nézek végig rajlad hazám szíve, lelke...

— Jó, hogy a szív s lélek nem telik be soha,
Hisz, így mindnyájunknak jut egy kis hely benne.

Szép vagy, mint mennyasszony fiatal és deli;
És szép vőlegényed, a jövő, mely vezet. —
Ki képed meglátja, soha nem felejtje!

Ah, mert lelánczolt az emlékezeted. —
Koszorúja, disze meg van homlokodonak.

— Melyet el nem hervaszt élet és búbanat; —
Szeretet, bizalom, hit mind ide vonnak,
Mely varázos éket az idő se bántat.

Szeretünk mi téged vágygyal, szenvedélylyel;
Szeretünk olyan, mint a zsoldár-ének,
Mely a hitnek karján mennyországig ér fel,
S rajta az angyalok szent földre lépnek.

— Mindenkit megszáll a vallásos gondolat,
— Mint a pásztor-leányt, ha szól az orgona —
Midőn téged látunk, hogyha hallunk rólad:
Hisz, édes hazánknak te vagy a temploma.

Falaidat mossa a Dunának árja,
Melyek minden hajja szeretve idvezel;
S hogy te a „miénk vagy”, „büszkén gondol rája
Az is, a ki versenyt fut a fergeteggel.

— Lassan jó fel a nap, ha a hajnal ébred,
S ha az est nem hagyja, hogy tovább is égjen,
Lassan nyugszik alá, hadd lasson még téged,
És gyönyörködhess gyönyörű képeden.

Hozzád a tavasz is mosolygóban jött el;
A csalóány lelkét korábban adja át;
És a nyár testvérré olvad át az őszszel,
Hogy a dér ne bántsa arcodon a rózsát.

... Felelted a kék ég Isten dicsősége;
Földeden elhívté az üdvök eszméit,
— Pezsgő, ifjú élet! rózsaszínbén égve;
Taníts meg feledni, taníts meg remélni!

Szász Gerő.

miszerint hivatalukat az új jegyzői rendtartás által meghatározott terjedelemben gyakorolhassák.

III. A többi koronaországokban létező váltójegyzők joga jelen törvény által nem szüntetik meg.

IV. A jegyzői állomás elnyerése végett a jegyzői rendtartás 7. §-b) bet. alatt kiszabott vizsgálat tekintetében megengedjük, miszerint Magyar-, Horvát-, Tótországban, a Szerbajdaság s Temesibánságban és Erdélyben, a folyamodásra nemcsak azok, kik az ügyvédi vizsgálatot a jelenleg fennálló törvények szerint letették, hanem azon ügyvédek is képeseknek tekintessenek, kik az ügyvédi vizsgálatot a korábbi törvények szerint tették ugyan le, azonban magukat az új törvényekből az ügyvédi rendtartás által kiszabott utólagos vizsgálat alá vetették.

Egyébiránt igazságügyi miniszterünk fölhatalmazzuk, miszerint mindazon koronaországokban, melyekre jelen nyilatparancunk vonatkozik, a mai naptól számítandó öt év alatt, azon folyamodóknak, kik az ügyvédi vagy jegyzői vizsgálatot ugyan nem, de a bírói vizsgálatot letették, a jegyzői rendtartás 7. §-ban ezen esetre nézve a jegyzőség elnyerése végett kiszabott egy évi jegyzői gyakorlatot elengedhesse.

V. Azon városokban, melyekben a jegyzőség az ügyvédséggel nem egyesíthető, a jegyzői állomásra kinevezett ügyvédeknek kötelesekükhöz áll, a nekik kitűzendő három hónapi határidő alatt az ügyvédségről lemondani, ellenkező esetben a jegyzővé lett kinevezetés elenyészlnék-fog tekintetni.

VI. Minden fennvezett koronaországokban a jegyzői rendtartással egyidejűleg, a jegyzőségre megkívánt gyakorlati vizsgálat s az ezen vizsgálatra bocsátás végett megkívánt ügyleti gyakorlat tárgyában 1854. oct. 14. kelt rendelet (bir. törv. lap 266. sz.) hatályába léptetendő.

Az 1854. oct. 14.-kén kelt rendelet 2-dik §-ban kiszabott ügyleti gyakorlat tekintetében azonban megengedtetik, miszerint azoknak, kik a most említett rendelet hatályba lépte után az első év eltelté előtt a vizsgálati letételre jelentkeznek, a vizsgálati letétele kivételesen megengedtesse, habár ők jegyzőnél gyakorlatban nem lettek volna is, mihelyest az általános polgári törvénykönyv hatályossága alatt kitöltött két évi bírói vagy ügyvédi gyakorlatot képesek kimutatni.

VII. A jegyzők Magyar-, Horvát-, Tótországban, a Szerbajdaságban s Temesibánságban és Erdélyben az ott létező helység- vagy község-jegyzőtől megkülönböztetve végett, nemcsak a „császári királyi közjegyző” című kötelesek viselni, hanem aláírásuk s pecsétük mellett azon koronaországot s törvényszéki kerületet, a melyre ők kinevezettek, lakhelyükkel együtt tartoznak kijelölni.

VIII. A jegyzői levéltárak szervezése az első folyamodási törvényszékek kötelesek a levéltári működéseket teljesíteni, mi végett a törvényszéki főnök a levéltár-igazgatói teendőket a tanácsosok egy-kére bízandja.

IX. A jegyzői kamarák szervezésének időpontját, az azokra bízott hivatalos cselekvények is ezen törvényszékek által teljesítendő.

Az ilyes ügyekben határozatok, a levéltár vezetésével megbízott tanácsosból mint elöljáróból, s még két tanácsosból álló gyűlésekben hozandók.

Ha a törvényszék székhelyén néhány jegyző létezik, úgy az egyik tanácsos helyett egy jegyző hívandó meg a tanácskozássra, kinek választása a törvényszék főnökét illeti.

X. Az egyes közigazgatási területekben kinevezendő jegyzők száma és székhelyei külön rendelet által fognak meghatározatni.

XI. Hogy azonban ott is, a hová önálló jegyzők nem rendeltethetnek, vagy hol az alkalmazott jegyzők által határozott hivatalnapok meg nem tarthatnak, az okiratok szerkesztéséről gondoskodás történjék, azon intézkedés fog vétetni, miszerint azok a járásbíróiagoknál (szolgabíróiagoknál) szerkeszthessenek.

Ezen bíróságok különösen fognak meghatározatni, s az iratoknak azoknál szerkesztése saját szabály által fog rendeztetni.

XII. Ezen nyilatparanc végrehajtásával igazságügyi miniszterünk van megbízva.

Kelt császári fő- és székvárosunkban Bécsben, ezer nyolczszáz ötvennyolczadiki február hetedikén, uralkodásunknak tizedik évében.

Ferencz József, s. k. (P. H.)
Gróf Buol-Schauenstein s. k. Gr. Nádasdy s. k.
Legfelsőbb rendeltetle:
Ransonnet s. k.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

— F. hó 19-én a Hidelvén egy ház leégett; a mellette meggyuladt két házat a városunkban oly ügyesen szervezett tűzoltási eljárásnak sikerült megmenteni. Ismét egy szerencsétlen családdal több. Pedig ha elgondoljuk, hogy a biztosítói intézetek naponként olcsóbbakká válnak, hogy a Hidelvén egy 200 ft-ot érő faházat egy pítall biztosítási lehet, valóban sajnálnunk kell népként hanyagságát.

— Az első magyar ált. biztosító társaság kolozsvári főgynöksége az ügynökséget Enyeden Bisztricsányi Sándor kereskedő, Bészterczén Tannenhaus Izrael kereskedő, Semesón eny. Dada János földbirtokos, Ar-Rák os on Csipkés Sándor földbirtokos, Ispánfalván Szabó Miklós kereskedő, Mocson Dominik Albert cs. k. posta-expedítor, Kapnikbányán Lipnyiczki Ferencz bányahivatalnok, Nagy-Ilondán Möricz Sándor földbirtokos urakra ruházta.

* A M. Sajtó szerk. Szénffy G. fáradságos zenebuvárunktól következő érdekes levelet kapott: „Mult márcz. hó 29-kén kaptam kezemhez a sáros-nagypataki ref. collegium könyvtárából: „Cronica Tinodi Sebestien szörzvése” című könyvet eredetiben, mely 1554-ben Kolozsvárt nyomtatott ki. Ezen régi könyvben találtam több dalt s éneket, melyek régi hangjegyekkel, már feledékenységbe merült zenei kulcsokkal, ugyszólván semmi vagy nagyon is rejtélyes zenei előjegyekkel, s nem egyes ütemekre, de csak szakaszokra osztva, vannak feltéve. Nekem sikerült ezen, mondhatni, zenei hierogliphokat megoldani, s a milyen fáradságos volt e műtét, oly meglepő szerencsés volt a megoldás eredménye. Különösen valék meghatva, midőn Tinódinak általam megoldott zeneszerzeményeit játszva, háromszáz évvel előtti szellem szót hoztam! Oly meghatók ezen zeneművek, melyeket csak igen keveset ismerhetnek a zenebuvárok. Azon csodálkoztam főleg, hogy ezen énekek s dalok Tinódinak, a költőnek, saját szerzeményei; más részt mért hagyta ezeken nagy jelentőségű zenei kincsét 304 évig felelni, s nem ismertették azokat! Én hirtapilap is meg fogom ismertetni azokat, azonban a most divatozó zenerendszer szerint is, hangjegyekre alkalmazva, ki fogom adni. — Két dal egészen induló formában lévén írva, ezeket külön is ki fogom adni egy-egy olvaszva „Tinódi induló” cím alatt, mely méltó helyet foglalanda „Rákóczi induló” mellett!”

* A magyar akadémia már leérkezett alapszabályaiban tett módosításokról a „Pesti Napló” az „Oest. Ztg.” után írja: „Az elnökválasztásban az indítványozás az akademiára, mely három alapító tagot jelöl ki, s ezek közül a kormány fog egyet választani. Ugyanez áll a rendes és a külföldi levelező tagokra nézve is, t. i. ezek is az akadémia által fognak kijelölni, s felsőbb helyen megemléstetni. Az akadémia magyar levelező tagjainak kinevezése egészen az akadémia joga lesz. Az évi díjakra nézve három rendbeli rendes tag lesz, 300, 500 és 800 ft-t fizetessel. A akadémia szervezete az eddigi marad, s állani fog hat titoknokból hét-hét rendes taggal.”

* Simonffy Kálmán, jeles zeneköltőnkől legközelebb „Endrődi dalok” című új zeneszerzemény fog megjelenni.

Nemzeti színház. (pd.) A közlebbi napokban Kolozsvárt a legfőbb esemény Buljovszky Szilágyi Lilla jutalmjátéka és kintetése volt. E nap april 17-dike vala, midőn először adatott elő: „Gabriella v. sziv és művészet”, dráma 6 felv. írta Fortis Leo, olaszból fordította Csepil Pál, színter alkalmazta Buljovszky Szilágyi Lilla. A színház fulladásig megtelt, s a függöny felhuzatván a jeles vendég és jutalmazott, ki a czimszeret adta, a legnagyobb tapsvihar közt számtalan koszorú, melyeknek egy része női ékszerekkel volt értékesítve, és több percig tartó virágcsóval tiszteltetett meg, a felvonások közt szónoklat mellett értékes ékszerek nyújtattak át emlékül, a karzatról pedig három rendbeli vers is szórattott le. Előadás után pedig a jeles színész, kocsijában ülve, fáklyasorok és folytonos éljenzés közt kisértetett szállására.

Április 18-dikán: „V. László és Ronow Ágnes”, tragoedia 5 felv. írta Dobsa Lajos. Két új darabot adni egymásután csak tényleg is alig lehető, s ha az itteni társulat különben is kissé megapadt tagjai ez este némi készületlenséget árultak el, ezért csak az igazgató felől, ki a repertoirt csinálja. Buljovszkiné (Ronow Ágnes) kitűnő szép játéka által sokszor tapsok és kihívásokra lelkesítte a közönséget. Az itteni társulat tagjai közül leginkább kintette magát Turcsányi (Szilágyi Mihály), ki egyike a társulat leghaszonvetőbb tagjainak, ki ez este oly helyes felugrással és meglepő jellemzéssel adta szerepét, hogy zajos tapsokban részesült és kihívott. A királyt Takács adta, s ha tulzott és nem tetszett, ennek nem kis mértékben szerepe volt oka, mely túlvitt érzelmállapotokat nyújt feladatult. Mátyás szerepét oly színész adta, kinek se alakja, se hangja ahoz, s a kinek azt kiontani kegyetlenség. A színház ismét szépen megtelt.

Ápril 20-dikán ismételve: „V. László és Ronow Ágnes.”

KÜLFÖLD.

Anglia. London, april. 14. Bombayból márcz. 24-ről érkezett hivatalos tudósítás szerint, azon hó 19-kén Luknó az angolok kezébe esett; 2000 lázadó megölték, 5000 elfutott, ezeket

üldözik. A lakosság a városban csendes, a vidéken hódolatkész.

— Az alsóház april. 13-ki ülésében valónak mondá Disraeli azon hirt, hogy az indiai távirati vonalra nézve csakugyan alkudozások kezdettek Ausztriával, de nem oly alapon, hogy ezen állam egyedűrságává tegyék.

— A Palmerston és Russell lordok kibékítése iránti legújabb kísérlet hallomás szerint, meghiusult. Barátjaik lady Molesworthnál rendeztek „véletlen” találkozást; azonban lord Palmerston sajnálatát fejezte ki, hogy ő már el van „igértkezve”, lord Russell pedig, hogy „gátolva” van. A tory-kabinet ismét szabadon lélekelhet, s életét néhány óra legálabb biztosítva érzi annál fogva is, hogy az India-bill abbahagyása által magától a megvertetést elhárította.

— A angol nagy esküdtzék négy órai tanakodás után kimondá, hogy Bernard ellen elegendő ok forog fenn; őt mint főreszt a gyilkolásban, esküdtzék elé állítani. A büntető eljárás april. 12-kén vette kezdetét, különösen e czélból kinevezett bizottság előtt. A tárgyalás oly rendkívüli érdeket ébresztett, hogy már szombaton — april. 10-kén — valósággal ostromolták a sheriffeket bemeneti jegyekért, miután oly intézkedés történt, hogy a rendkívüli tolongás miatt senkise mehessen be jegy nélkül. A vádlott, mint mondják, minden vallomást kikerül az iránt, mennyiben bűnös, mennyiben nem, különben elismerné a törvényszék hatóságát, mely fölötte ítél. Azonban a „Times” szerint e fogás a vádlotton nem fog segíteni, mert ily esetben a törvényszék a nyilatkozat-megtámadást csak annyiba veendi, mintha magát nem-bűnösnek vallotta volna, s a tárgyalás tovább foly.

— Rudio! Londonba megérkeztek híre elhamarkodott volt; az angol kormány nem akarja a Párisban elítélt Rudiot Bernard ellen tanúként fölleptetni.

— A nápolyi vizsálya vonatkozó okmányoknak érdekét főleg egy kis félreértés eszközölte. Hudson, a turini angol követnek ugyanis meg volt hagyva, hogy Cavour grófnál tudakozódjék az iránt, vajjon ő a — szárd miniszter — Nápoly eljárását rosztalja-e, s fog-e az ellen tiltakozni. A követségi titkár, kire a követ az illető jegyzék szerkesztését bízta, e helyett azt írta, hogy az angol kormány rosztalja Nápoly eljárását és az ellen tiltakozni fog. Erre Cavour gróf természetesen neki bátorodott, s igen érlelyes jegyzéket küldött Nápolyba, Londonba pedig köszönetet izent az ajánlott segítségért. Ekkor derült ki a félreértés, melynek következményeit Malmesbury lord nem akarja magára venni, míg Cavour gróf mind két kezével kapaszkodik az angol képviselő által Anglia nevében tett ígérethez. Amde mi haszna Szárdiniának, ha a jury mellette is van, de nem az angol hajóhad, melyre maholnap tán szüksége lehetne, ha Nápoly nem enged.

Franciaország. — Párisban tudni akarják, hogy Angliát a Piemont iránti állás megváltoztatására a párisi kabinet birta volna, mely attól fél, hogy a felsziget főbb pontjain mutatkozó izgatottság mellett a Nápoly és Szardínia közt kiütendő háború oly eseményeket idézhette elő, melyek a francia kormányt meglephetnének, a mennyiben azoknak irányt nem adhatna.

— Montijó grófnő, a francia császárné anyja, april 7-én Párisba érkezett, s az elyséi mezőkön levő lakába szállott. A grófnő titkos pártfogója a carlista-ügynek, szintén az leánya, a császárné, más pártfogóját Párisban nem említjük meg, csak hogy híre jár a madridi francia követ visszahívásának, a ki az alkotmányosság barátja. Egyébiránt Madridból april 8-ról jelentik, hogy a kormány a congressusban a fusioi híreket a leghatározottabban alaptalannak nyilvánította.

— A francia senatus asztalára april 7-kén egy érdekes kormányi javaslat tételet le, mely szerint a senatorok, az államtanácsosok és a becsületrend nagy keresz-

tesei kiveendők lesznek a rendes törvényszékek alól, és a magas törvényszék hatósága alá tartozandának. E javaslat elfogadásán nem kételkednek.

— Párisban, mint april. 12-ről írják, a londoni per teszi a nap nagy eseményét. Mindenki természetesen találja, hogy Szardínia és Svájc magok elhatározását addig tartogatják. Hivatalos körökben azon bizonyosságot fitogtatják, hogy Bernard el fog ítéltetni. Táplálják-e bensőleg is ezen reményt, nehéz volna meghatározni.

Törökország. — A szerbiai események érdekesek kezdenek lenni. A török biztosok oly módon járnak el megbízatásukban, hogy a különben is nem népszerű szerb fejedelem állása aligha még inkább is meg nem rendül. Köztudat szerint, néhány hó előtt állítólagos fölségárulás s a fejedelem életére törés miatt több senator be volt börtönözve, holott az alaptörvény szerint a senatorok letételése s megbüntetése egyedül a portának áll jogában. A porta tehát, hogy ebbeli jogával legalább utólag éhessen, a felségárulási per megvizsgálására s átnézésére Ethem pashát és Kabuli effendit küldte Belgrádba. Ethem pasha tüstént a bezárt senatorok szabadonbocsátását rendelte; hogy azonban a fejedelem méltóságán csorba ne ejtessék, a belgrádi hivatalos lap a pasha ezen parancsát egytelmi tényként a nép mindazáltal tudja, hogy-mint áll a dolog, s a fejedelem népfenésége ezen „kegyelmi tény” által éppen nem növekedett, míg a török biztos szilárd fölépése Sándor ellenének új bátorságot ad. A hat senator ismét vissza lön helyzetetve előbbi méltóságába. Az új miniszterium a nemzeti párt tagjaiból van összealakítva. Garashanin belügyminiszter s Vuicsics a senatus elnöke. A „Temesvarer Ztg.” e kinevezetésekből azt következteti, hogy a fejedelem e perczen nem bir szabad akarat. A nép hazafias örmérsége különféle módon nyilvánult.

— Mosztarból f. hó 2-ről jelentik, hogy a török csapatok még folyvást a stolaczi táborban vannak, s e perczen új elenségeskedésre nem igen van kilátás. A csapatok legnagyobb része 2 mfőldre áll Trebinjétől, s teljes látszat szerint nem sietnek azok előparancsolásával. Másrészt Daniló fejedelem a montenegróiaknak halálbüntetés mellett megtitá a hercegovinai határon átkelni; de egyszersmind utasítá őket, hogy megtámadatlanság esetében az érellyes védelemre készen álljanak.

— Az „Indépendance” Törökországra vonatkozólag Bécsből april 10-ről kevébbé békésen hangzó tudósításokat kapott az előbbiekénél. A török biztos Kemal effendi mindjárt Klekben lett kiszállása után felszólította volna Daniló hűt, hogy vagy ismerje el a zultán suzerainitását, vagy késszüljön országa függetlenségéért harcolni. A belga lap szerint Bécsben meg voltak győződve, hogy Daniló hg előbb-utóbb bódolni fog, miután most a császári kabinet részéről azongyamolításban részesülni nem fog, mely más alkalommal Omer pasha seregeinek győzelmes előnyomulását fenntartóztatta.

Oroszország. — Az orosz császár bölcs és jóakaratu lelke a lengyel népről se feledkezik el az orosz birodalmat átkaroló nagy reform munkálatok közt. Az „Allg. Ztg.” e részben igen jelentékeny tudósítást közöl Varsóból, márcz. 30-áról: „Sándor czár kormányának leginkább hálát érdemlő reformjai közé tartozik a lengyel nyelvnek viszontai behozatala a királtság azon hatóságaihoz, melyeknek az orosz nyelvet kellett ügyviteli nyelvül elfogadniok Miklós czár alatt. Tudomás szerint Miklós czár, miután az ország posta- és vámkormányát a sz. pétervári miniszterium alá helyezte, e két kormányágazatnál az orosz nyelv használatát is megparancsolta, míg más közigazgatási és bírósági hatóságoknál a lengyel nyelv használatban maradt. Most azonban a postának teljesen visszaadott a lengyel nyelv; míg a vámhivatalok csak a miniszteriumhoz intézendő jelentéseiket írják még oroszul. Az

orosz- és lengyel hatóságok közti levelezésénél az utóbbiak éppen úgy használják a lengyel nyelvet, mint az előbbieket az orosz, s az iskolákban a lengyel mindent kisorsítja az orosz. A császárnak az ország nyelve iránti ezen jóindulatu figyelem ismét tápot nyújt azon közelebből föléledt reménynek, hogy II. Sándor az I. Sándor által alakított varsói egyetemet ismét helyreállítja. Az előadások a már régóta fennálló theologiai és közelebből alapított orvosi akademiában egészen lengyel nyelven tartatnak.

A „K. Ztg.”-nak írják Bécsből: „Biztos kulfölből írjuk, hogy Orosz-Lengyelországban a hadtesteknek nyugat felé előnyomulása mindegyre tart, és hogy az e hadtestek által elhagyott állomások új csapatok által foglaltatnak el. A 60,000 embert számláló első hadtest a lublini és radnei kormányzósági kerületekbe nyomult; míg helyét a szintén 60,000-nyi 2-ik hadtest foglalta el Varsó és Polock vidékén. Habár, mond levelező, e körülmény itt némi figyelmet gerjesztett, az még se bír oly fontossággal, hogy a bécsi kabinet Sz. Péterváról eziránt nyilatkozatot kérni szükségesnek tartaná. Ezen hadmozgalmak oka európai Törökország jelen viszonyaiban fekszenek, az orosz kormány el lévén határozva, semmi beavatkozást meg nem engedni.

Németország. — A holsteini kérdés megoldását illetően, írják Berlinből: „Mindamellett, hogy az utóbbi d. n. előterjesztések tárgyában a két német nagyhatalmasság egyetért, elhatározó lépést nem egyhamar lehet várnunk, mert a többi német kormány általán véve nincs eléggé

összhangzó véleményben. Azonban köz bir, hogy a szövetség részéről föladatul tűzik ki, hogy a dán kormánytól garantált eszközöket kielégítően teljesedése megleltére, s melyet úgy kell felmutatni, mint föltételező lépést a Daniával leendő kiegyezésre.

Spanyolország. — Az összes spanyol lapok a dynastiai fusio iránti tervvel foglalkoznak, s mindnyájan pártszínezet nélkül egyhanguan lehetlenségnek nyilatkoztak. Különös, hogy maga a királynő férje, Ferdinánd király is belé van vonva e confusió tervbe, saját családja érdekében kockáztatásával, hogy a carlistákat juttassa előnyre. E különösséget magyarázza némileg az, hogy a király most afféle kezd mondogatni, mintha az Izabella királynő gyermekei nem volnának törvényesek; pedig egyszer már elismerte a törvényességet. Aztán nagy barátja a carlistákat pártoló reakciónak.

Olaszország. — A francia kormány tudta, vagy nem tudta — akaratával történt-e Orsini utolsó iratainak közzététele, elég az, hogy Olaszországban a rossz példának meg volt a következtetése, mint már is több rendbeli közlemény tanúsítja. Imolában Orsini szülővárosában, egyik éjjel, a legnépesebb téren, egy oszlop, márványtáblán, ime felirat függesztetett föl: „Orsini Felix, az olasz szabadság rendihellen bajnoka, a zarnokság által halálra ítéltetvén, az olaszoktól tiszteltet, rokonszenvet és boszút vár, s reméli, hogy tetemei a marttyrok templomában fognak nyugodni.” — A pápai zsendarok

csak nagy bajjal tudták a feliratot a nagy néptömeg közt elvinni.

— A nápolyi királyságban nagy katonai készülétek folynak, és azokban sokan már is a háboru előjatekát látják, melyet Piemont és a két szicíliai királyság közt már kikerülhetlennek tartanak. Az „Ind.” megjegyzi, hogy a nápolyi kormány felelete a turini nagyhangu jegyzék meg még se érkezett, sőt feltéve, ha az kedvezőtlenül fogna is kiütni, akkor se kellene kétségbeesni, miután az európai hatalmaknak a diplomai megoldás áll érdekében. — A nápolyi kormány emlékiratának minden veleje az, hogy a Cagliari, Ponza és Sapri mellett, a nápolyi kormány irányában ellenséggé viselte magát, tehát Nápolynak joga vala e hajót üldöztetni.

UJ POSTA

— Szárdinia és Nápoly — e két édes testvér — dühös párbajra készül egymás ellen. — A szárd kabinet azt mondja, hogy „Cagliari” hajót a nápolyi fregattok sik tengeren fogták el, minek nyilvánosságát a vizsgálat is eléggé constantizován, az erőszakoténynek vizsatorlása a nemzetközi jog által nyilván kijelöltetvén, az nem diplomai porlekedésre való eset, s ennél fogva az európai nagyhatalmak bírósága szükségtelen. Anglia iránt nagy a piemontiak boszankodása hogy hosszas kecsgetetés után őket cserben hagyta, s Cavour gróf semmiképpen nem vonulhat vissza, kivált az ország jelen ingerült állapotjában. Azonban Ná-

poly se hagyja magát, s Gaetanál nagy labort készült állítani. — Aquila gróf a király öccse nevezetett ki parancsnokává a kiállított hajórajnak. Az angol külügy miniszter az alsóház 12-ik ülésében jelenté: hogy a „Cagliari” kérdést illetően új fontos okmányok érkeztek meg, s terjesztettek a királyi jogtudósok elébe, a kiknek ítéletétől fog függni természetesen az angol kabinet magatartása is ez ügyben. Mint a Londonból april. 17-kén kelt távirati sürgöny jelenti; Disraeli az előtti nap az alsóházban úgy nyilatkozott, hogy a jogtudósok a „Cagliari” hajó elvételését törvénytelennek mondották ki. E szerint korainak bizonyult be azon állítás, mintha az angol kabinet ezen kérdésben Ausztria iránti kedvezésből már is Nápoly mellé állott volna. Mindenesetre számot tarthatni ahhoz, hogy ez égő kérdés semmiképpen se fog háborus lánggá kiltörni, s tán éppen a 14-kén Angliába elutazott Pelissier számára van fenntartva azon szerencse, hogy e téren legelső diplomai sarkantyút kivívja.

NYILT POSTA

„A nyilt kérés” írójához. Ön tért kér lapjainkban egyházi s iskolai bajok szellőztetésére. A nevelés érdekéket ildomos nézeteket szívesen fogadjuk; az egyházi ügyek legcélszerűbbek illető hatóságilag igazítandók, mint a melyek politikai lapnak nem tárgyai egyébként, mint csak nyilvános mozzanataikban.

Bécsi börze. — Aprilis 13-án. Erdélyi urbéri papir 78 $\frac{1}{4}$. Magyar urbéri papir 79 $\frac{1}{16}$. Nemzeti kölcsön 84 $\frac{1}{16}$. Arany 8 darabja 4 frt 50 $\frac{1}{10}$ kr. Ezüst 5 $\frac{1}{4}$.

Felelős a szerkesztésért BERDE ÁRON.

Urbérkárptólási töke-utalványozás.

A sz. udvarhelyi cs. k. megyei törv. szék után mart. 6-ról 1858. b. Bánffy József, gróf Bethlen Sándornak h. sz. páli, dályai, karacsonfalvi, recsenyédi, oklándi, h. ujfalvi, h. sz. mártóni, városfalvi, h. sz. péteri, remeteli birtoka után 30435 ft 32 kr. urb. kárp. töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók június 1-ig. Tárgyalási nap jul. 31-dike d. e. 9 órákor.

A szászvárosi cs. k. megyei törvényszék után febr. 13 és 20-ról 1858. 1) Brazovay Lajosnak demus stéji, macsói, brasovai, pojényi b. után 2479 ft 48 kr. — 2) gr. Eszterházy Lajosnak nagy-denki, sztrigy-szacsali birt. után

19224 ft 5 $\frac{3}{4}$ kr. — 3) gr. Teleki Miklósnak felső-lunknyi, szelistei birt. után 4780 ft 53 kr. — 4) b. Radák Istvánnak vakai, kutyai, blesinyi birt. után 25777 ft 47 $\frac{1}{4}$ kr. — 5) Baar György és Sándornak rekettyefalvi birt. után 23 ft 20 kr. — Bucsí Miklósnak és kiskoru gyermekeinek ddto. birt. után 66 ft 40 kr. — 7) Vitan Lászlónak ddto. birtoka után 38 ft 53 $\frac{1}{4}$ kr. — 8) Özv. Marillai Berniáminné Bera Agnesnek teleki birt. után 159 ft 3 $\frac{3}{4}$ kr. — 9) Bera Agnes öz. Marikai Berniáminné és Baar Sándornak boos-groszi, szohodli b. u. 672 ft 19 $\frac{1}{2}$ kr. — 10) Baar György és Sándornak miut öz. Baar Gaborné örökösének fadzselsi, radulesdi birt. után 912 ft 26 $\frac{3}{4}$ kr. urb. kárp. töké és járuléka utalványoz-

tatik. A követelések beadandók folyó évi május 30-ig. Tárgyalási nap a 3 elsőnek jul. 30-dika, a 4. 5. 6. 7-nek jul. 31-ke, a 8. 9. 10-nek aug. 2-ka d. e. 9 órákor.

A szászvárosi cs. k. megyei törvényszék után febr. 13. és 20-káról 1858. 11) b. Bánffy Albertnek blasonyi, mesztakoni birtoka után 15562 ft 15 kr. — 12) gr. Bethlen Hermina gr. Pejachevich Márknak stanisai birtoka után 2393 ft 3 $\frac{3}{4}$ kr. — 13) Sinka Lászlónak pojánai, vályasepsi, k. almási, kereszturi, bujturi birt. után 2559 ft 48 $\frac{3}{4}$ kr. — 14) Andrási Borbára öz. Várad Józsefnak blesényi birt. után 6465 ft 25 kr. — 15) Bucsí Miklósnak bujturi, almás-szelistei, karmazinesdi, b. h. nyadi birt. után 552 ft 33 $\frac{3}{4}$ kr. — 16) Bucsí

József és Farkasnak, Bucsí Miklós fainak mint anyok Nagy Sára örökösének tustay, rekettyefalvi, nádor-vályai, demus stéji, nyiresfalvi b. után 1029 ft 12 kr. — 17) ifj. Zudor Sándornak kis-denki birt. után 559 ft 59 $\frac{1}{4}$ kr. — 18) Vitan Lászlónak rekettyefalvi, bosorodi, sárfalvi birt. után 1994 ft 26 $\frac{3}{4}$ kr. urbéri kárptólási töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók 1858 május 30-ig. Tárgyalási nap aug. 4., 6. 7-dike d. e. 9 órákor.

A zilahi cs. k. megyei törv. szék után jan. 30-ról Viski György, Sándor és Károlynak debreni birtokuk után 1124 ft 58 kr. urb. kárp. töké és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 1-ig. Tárgyalási nap jul. 16 ka délelőtti 9 órákor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(418) (2—5)
Az ugynevezett Borjumál felső és alsó részében, két jó karban levő

SZÖLLŐSKERT

jutányos áron szabad kézből eladó. Bővebben értekezhetni Stein J. könyvkereskedésében.

(417) (2—3)
Haszonbérbe adandó malom.

Szekely-Keresztur városában egy hat kövű jó karban levő malom a N.-Küküllő folyón haszonbérbe adandó, a feltételek felől értekezhetni jószágigazgató tek. Vizi László ural ottan helyben, a néhai b. Kemény Pál ur féle udvarban, vagy Kolozsvárt a tulajdonossal, a külső-monostorutcai 52-ik számú háznál szálláson, az első emeleten.

(415) (3—3)
A g. Eszterházy család gyalui jószágának haszonbérleje Farkas János ur jeleni a t. cz. községnek, miszerint a solymtelki erdőnek egy igen jó legelője; jutányos áron legelés végett kisebb vagy nagyobb összegben 300 darab marhát elfogad. — Értekezhetni vele hétfőn és csütörtökön Kolozsvárt Hermán Veisz uralnál. Ház szám 183. Más napokon pedig Gyaluban, ház szám 111.

(309) Krombholz orvostudor (12—12)
GYOMOR-LIKŐRE
(Krombholziana)

E likőr a legújabb vegytani vizsgálatok nyomán gyógygyerejű virágokból, gyökerekből és fűvekből lepárolt szeszcses folyadék; feltalálta a gyógytudományra nézve korán letűnt első nagy-ságu csillag, aprágai orvosi klinika tanára és elsőbörvosa, Krombholz Gyula orvostudor. Ez oly szerencsésen össze elegyített gyógygyerejű növényekből készült, és különösen az emésztő szervekre igen jó hatásu, ajánlható pedig üdvös kísérőnek vadászaton, hegységi kirándulásokon és uton, és mint gyomormegelőítő igen jótékonyan foly be az egészségre. Egy üveg ára 30 kr. p. p. két üveg bépakolása ára 10 kr. p. p.

Friss Luczerna, Bükköny, Lóhere (Steier kléé), és mindenféle vetemény-magok.

Kolozsvárt kapható KOZÁK EDUARD „Katona” című fűszerkereskedésében

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(419) (1—3)
Hirdetmény.

A dévai n. casinónak közgyűlése I. év május hónapja 15-dik napjára határozatván: tisztelettel kérelmek az irt intézet alapító s évi részvényesei, hogy ezen gyűlésre megjeleni szíveskedjenek. — Déva, apr. 15-én, 1858.
A casinói választmány.

(394) (3—4)
Stein János-nál Kolozsvárt és Wittich József-nél M.-Vásárhelyt kaphatók:
Utastás a

SELYEMÉSEPERFA
tenyésztésre.

Irta: VÁRADI SÁMUEL.
Egy köré metszett táblával, ára: 24 kr. p.
NEMZETISÉG. Irta Mocsári Lajos. Ára: 1 ft 48 kr. p.
CZIGÁNY adomák. Közli Vig Dezső. Ára 24 kr. p.

HAZANK. Közlemények a nemzeti történetek és honismeret köréből, szerkeszti Török János a magyar academia tagja, 1 nyolcz füzetből álló évi folyamának ára 5 ft.

(292)

Elismerés

Bittner Gyula, gloggnitzi gyógyszerész urnak.

Tisztelt uram!

Egy trattenbachi haszonbérleő leánya, névszerint Tauchner Maria Anna, 20 éves, a mult nyáron menet közben nagyon fölhevülvén, hegyi hideg vizet talált inni. minek következtében mellfájdalmat és oldalfájdalmakat kapott, ezt nyálka- és vérköpés követte, míg végre oly beteg lőn, hogy a halotti szent kenetet fölvette. Azonban orvosi rendelet következtében az ön schneebergi növény-alloppját használnál, már két üvege bevételé után jelentékeny javulásnak örvendett, s immár isten segédelmével remélheti, hogy az ön schneebergi növény-alloppjának használata által egészségét teljesen vissza fogja nyerni.

Szolgálok ez önnek örvendtes tudomásul schneebergi növény-alloppja különös gyógygyerejű.

A fennebbieket igaz lélekkel és saját kezű aláírás mellett bizonyítjuk.

Trattenbach, jannár 8-dikán 1857.

Trattenbach egyh. Schropp J. F. Károly s. k. Kranielberg közs. előjárósága Weninger Mátyás s. k. polgármester. pecsétje. lelkész. pecsétje.

Valódi Schneebergi-Növény-Allopp kapható:

Kolozsvárt: Wolff János gyógyszerész-nél; Brassóban: Gyertyánfy; Tordán: Wolf G. gyógyszer. M.-Vásárhelyen: Braun József és társánál; Aradon: Phobst F. J.; Temesváron: Kraul János; Lugoson: Arneld József; Veszeczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer.; Kubinyban: Czitkavstó Balásznál. Szászváron: Guth Spech.

Az elősorolt bizományos urnak kapható a jelesnek elismert dr. Eberhard féle GÖR-VÉLY-NYALAT (Scrophel-Lattwerge), mely sokkal gyógyerősebbnek és hathatósabbnak bizonyult, mint a májolat, s minden érz- vagy narco-ticus méréganyagtól ment; továbbá a GÖR-VÉLY-SZAPPAN, mely minden növényfűrdőtökéletesen elkövetendő teszt.

(38)

NÖVÉNY-FOGPOR

G. J. POPP-tól,

Fogorvos s az Anatherin-szájviz sat. kiv. tulajdonosa.

E növény-fogpor aként tisztítja a fogakat, hogy naponkinti használata által nemcsak a szokott, anynyira kellemetlen borkó távolítottik el, de a fogak zomancza fejébb és gyöngédebb lesz; erősíti a foghúst, s ezáltal a már megromlott fogak épségét viszszaadja, és kellemes illattal a szájj legrosszabb szagát is eltávolítja. Egy skatulya ára 36 kr. p. p. Található Kolozsvárt Wolff J. gyógyszer-tárában és Tordán Wolff Gabornál